

Structuur en organisatie van het buitengewoon secundair onderwijs

Opgelet!

1) De voorgestelde wijzigingen naar de invulling van de opleidingen voor de opleidingsfase in opleidingsvorm 3 worden allen gecommuniceerd onder voorbehoud van definitieve goedkeuring van Onderwijsdecreet XXI en het verzamelbesluit.

2) Om adequaat met de gevolgen van de coronacrisis voor onderwijs te kunnen omgaan, werden enkele dringende tijdelijke maatregelen genomen.

Bepaalde regelgeving die u in deze omzendbrief vindt, kan doordoor tijdelijk door een dringende maatregel aangepast zijn. **Deze omzendbrief dient u daarom samen te lezen met [omzendbrief SO/2020/01](#)**

1. Inleiding

Met "betrokken personen" en "ouders" wordt binnen de context van deze omzendbrief bedoeld de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de minderjarige leerplichtige onder hun bewaring hebben of de meerderjarige leerling zelf.

Hoewel buitengewoon secundair onderwijs leerplichtonderwijs is, bestaat de leerlingenpopulatie dus ook uit meerderjarigen. Hier is de algemene norm van toepassing dat alle contacten, mededelingen, overeenkomsten, ... rechtstreeks tussen de onderwijsverstrekker en de meerderjarige leerling verlopen. Slechts mits akkoord van de meerderjarige leerling mag en moet de school ook de ouders op de hoogte brengen van de studievoortgang van die leerling.

Deze omzendbrief geeft een omstandige toelichting enerzijds bij de structuur en organisatie van het buitengewoon secundair onderwijs en anderzijds bij de toelating, de evaluatie, de studiebekrachtiging en de rechtsbeschermende maatregelen voor leerlingen. De omzendbrief is van toepassing op het buitengewoon secundair onderwijs, echter voor de specifieke structuur, toelatingsvoorwaarden, studiebekrachtigingen, ed. van opleidingsvorm 4 en de gevolgen van de modernisering voor opleidingsvorm 4 moet u de omzendbrief SO 64 raadplegen.

Vanaf 1 september 2019 werd in opleidingsvorm 4 gestart met de modernisering van het secundair onderwijs, een set gerichte maatregelen om het secundair onderwijs te versterken en de verbeterpunten aan te pakken.

De modernisering van het secundair onderwijs zal in opleidingsvorm 4 progressief verlopen, leerjaar na leerjaar te beginnen met het eerste leerjaar van de eerste graad. De modernisering zal zodoende volledig zijn geïmplementeerd in het schooljaar 2025-2026 als het derde leerjaar van de derde graad aan bod is gekomen.

Vanaf 1 september 2020 werd in opleidingsvorm 3 gestart met de modernisering van het secundair onderwijs.

De modernisering van het secundair onderwijs zal in opleidingsvorm 3 progressief verlopen, leerjaar na leerjaar te beginnen met de observatiefase. (Observatiefase: 1/9/2020, eerste leerjaar opleidingsfase 1/9/2021, tweede leerjaar opleidingsfase: 1/9/2022, eerste leerjaar kwalificatiefase: 1/9/2023, tweede leerjaar kwalificatiefase: 1/9/2024, integratiefase: 1/9/2025). De modernisering zal zodoende volledig zijn geïmplementeerd in het schooljaar 2025-2026 als de integratiefase aan bod is gekomen.

Wat duale structuuronderdelen in opleidingsvorm 3 en 4 betreft moet deze omzendbrief samen worden gelezen met de specifieke bepalingen voor het duaal leren die in de [omzendbrief SO/2019/01](#) zijn opgenomen. Die specifieke bepalingen kunnen erop neerkomen dat, uitzonderlijk, de organisatie van het duaal leren op enkele punten afwijkt van het niet-duaal leren of dat sommige items van de modernisering eerder dan volgens de progressieve kalender worden geïmplementeerd.

2. Structuur en organisatie van de 4 opleidingsvormen

2.1. Opleidingsvorm 1

De doelstelling van opleidingsvorm 1 is het maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is en in voorkomend geval arbeidsdeelname in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is.

Opleidingsvorm 1 kan georganiseerd worden voor de types 2, 3, 4, 6, 7 en 9.

Deze opleidingsvorm biedt een algemene sociale vorming gericht op maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving met ondersteuning en in voorkomend geval op arbeidsdeelname in een omgeving met ondersteuning.

Met "arbeidsdeelname" wordt bedoeld: het uitvoeren van maatschappijrelevante activiteiten met productief of dienstverlenend en niet-vrijblijvend karakter.

2.2. Opleidingsvorm 2

De doelstelling van opleidingsvorm 2 is maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is en tewerkstelling in een werkomgeving waar in ondersteuning voorzien is.

Opleidingsvorm 2 kan georganiseerd worden voor de types 2, 3, 4, 6, 7 en 9.

Deze opleidingsvorm biedt een algemene en sociale vorming en een **beroepsgerichte vorming met** arbeidstraining **die gericht is** op maatschappelijk functioneren en participeren in een omgeving met ondersteuning en op tewerkstelling in een werkomgeving met ondersteuning.

Met "tewerkstelling in een werkomgeving met ondersteuning" wordt bedoeld: het verrichten van betaalde arbeid in een werkomgeving die afgestemd is op de capaciteiten, beperkingen, de arbeid-gerelateerde wensen en ontwikkelingsmogelijkheden van personen met een arbeidshandicap.

2.3. Opleidingsvorm 3

De doelstelling van opleidingsvorm 3 is maatschappelijk functioneren en participeren en op tewerkstelling in het gewone arbeidsmilieu.

Opleidingsvorm 3 kan georganiseerd worden voor het type basisaanbod en de types 3, 4, 6, 7 en 9. In opleidingsvorm 3 worden verschillende opleidingen georganiseerd.

Deze opleidingsvorm geeft een algemene, sociale en beroepsgerichte vorming gericht op maatschappelijk functioneren en participeren en op tewerkstelling in het gewone arbeidsmilieu.

Met "tewerkstelling in het gewone arbeidsmilieu" wordt bedoeld: het verrichten van betaalde arbeid in een gewone werkomgeving.

2.4. Opleidingsvorm 4

De doelstelling van opleidingsvorm 4 is maatschappelijk functioneren en participeren, al dan niet in een omgeving waar in ondersteuning voorzien is, en aanvatten van vervolgonderwijs of tewerkstelling in het gewone arbeidsmilieu, al dan niet met ondersteuning.

Opleidingsvorm 4 kan georganiseerd worden voor de types 3, 4, 5, 6, 7 en 9. In opleidingsvorm 4 worden verschillende studierichtingen georganiseerd, die overeenkomen met de studierichtingen uit het gewoon voltijds secundair onderwijs.

Het buitengewoon secundair onderwijs in de 4 opleidingsvormen wordt verstrekt naar rata van tweeëndertig tot zesendertig lessen van vijftig minuten per week, gespreid over negen halve dagen.

2.5. Types in het buitengewoon secundair onderwijs

2.5.1. Type basisaanbod

Het type basisaanbod richt zich tot jongeren voor wie de onderwijsbehoeften dermate zijn en aantoonbaar blijkt dat de aanpassingen, waaronder remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen, ofwel disproportioneel, ofwel onvoldoende zijn om de leerling te kunnen blijven meenemen binnen een gemeenschappelijk curriculum in een school voor gewoon onderwijs.

2.5.2. Type 2

Het type 2 richt zich tot jongeren met een verstandelijke beperking.

Jongeren met een verstandelijke beperking voldoen aan alle onderstaande criteria:

- a) ze hebben significante beperkingen in het intellectueel functioneren, wat op basis van een psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een totaal intelligentiequotiënt op een gestandaardiseerde en genormeerde intelligentietest dat twee of meer standaarddeviaties beneden

het gemiddelde ligt ten opzichte van een normgroep van leeftijdsgenoten rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval;

- b) ze hebben significante beperkingen in het adaptief gedrag, wat op basis van psychodiagnostisch onderzoek tot uiting komt in een uitslag op een gestandaardiseerde en genormeerde schaal voor adaptief gedrag, die twee of meer standaarddeviaties beneden het gemiddelde ligt ten opzichte van een normgroep van leeftijdsgenoten, rekening houdend met het betrouwbaarheidsinterval;
- c) de functioneringsproblemen zijn ontstaan vóór de leeftijd van 18 jaar;
- d) het besluit "verstandelijke beperking" wordt genomen na een periode van procesdiagnostiek.

2.5.3. Type 3

Het type 3 richt zich tot jongeren met een emotionele of gedragsstoornis, die geen verstandelijke beperking hebben zoals bepaald in type 2.

Jongeren met een emotionele of gedragsstoornis zijn jongeren bij wie op basis van gespecialiseerde, door een multidisciplinair team aangeleverde diagnostiek, met inbegrip van psychiatrisch onderzoek, een van de volgende problematieken wordt vastgesteld:

- a) een aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit;
- b) een oppositioneel-opstandige gedragsstoornis;
- c) de gedragsstoornis in enge zin, "conduct disorder";
- d) een angststoornis;
- e) een stemmingsstoornis;
- f) een hechtingsstoornis.

2.5.4. Type 4

Het type 4 richt zich tot jongeren met een motorische beperking.

Jongeren met een motorische beperking zijn jongeren bij wie op basis van specifieke medische diagnostiek, een uitval wordt vastgesteld in de neuromusculoskeletale en beweginggerelateerde functies, meer bepaald:

- a) de functies van gewrichten en beenderen;
- b) de spierfuncties, meer bepaald de spierkracht, de tonus en het uithoudingsvermogen, met gedeeltelijke of volledige uitval van: 1) een van de of beide bovenste of onderste ledematen; 2) de linkerzijde, de rechterzijde of beide zijden; 3) de romp; 4) overige;
- c) de bewegingsfuncties;
- d) een door medische diagnostiek geobjectiveerde problematiek met weerslag op het beweginggerelateerd functioneren die niet terug te brengen is tot criterium a) tot en met c) maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.

2.5.5. Type 5

Het type 5 richt zich tot jongeren die opgenomen zijn in een universitair ziekenhuis, een residentiele setting of verblijven in een preventorium.

2.5.6. Type 6

Het type 6 richt zich tot jongeren met een visuele beperking.

Jongeren met een visuele beperking zijn jongeren bij wie op basis van specifieke oogheelkundige diagnostiek een gezichtsstoornis werd vastgesteld die beantwoordt aan minstens een van de volgende criteria:

- a) een optimaal gecorrigeerde gezichtsscherpte die kleiner dan of gelijk aan 3/10 voor het beste oog is;
- b) een of meer gezichtsvelddefecten die meer dan 50% van de centrale zone van 30° beslaan of die het gezichtsveld concentrisch tot minder dan 20° verkleinen;
- c) een volledige altitudinale hemianopsie, een oftalmoplegie, een oculomotorische apraxie of een oscillopsie. Onder altitudinale hemianopsie wordt verstaan: halfzijdige blindheid of blindheid in de helft van het gezichtsveld met verschillende varianten die door hersenbeschadiging veroorzaakt is. Onder oculomotorische apraxie wordt verstaan: het niet kunnen fixeren van de ogen op één voorwerp en het niet kunnen volgen van bewegende voorwerpen. Onder oftalmoplegie wordt verstaan: verlamming van de oogspieren. Onder oscillopsie wordt verstaan: subjectieve instabiliteit van het gezichtsveld of het symptoom waarbij het beeld dat iemand van de omgeving heeft, beweegt zodra het hoofd wordt bewogen;

- d) een ernstige gezichtsstoornis die uit een geobjectiveerde cerebrale pathologie voortvloeit, zoals cerebrale visuele inperking;
- e) een door een oogarts geobjectiveerde visuele problematiek die niet tot criterium a) tot en met d) terug te brengen is, maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.

2.5.7. Type 7

Het type 7 richt zich tot jongeren met een auditieve beperking of een spraak- of taalstoornis.

Jongeren met een auditieve beperking zijn jongeren die, op basis van een audiologisch onderzoek door een neus-, keel- en oorarts, beantwoorden aan een van de onderstaande criteria:

- a) volgens de Fletcher-index een gemiddeld gehoorverlies hebben voor de frequenties 500, 1000 en 2000 Hz van 40 dB of meer voor het beste oor zonder correctie;
- b) als de Fletcher-index minder dan 40 dB bedraagt: een foneemscore van 80% of minder hebben bij de spraakaudiometrie met woorden met een medeklinker-klinker- medeklinker-samenstelling bij 70 dB geluidsterkte;
- c) een door een neus-, keel- en oorarts geobjectiveerde auditieve problematiek hebben die niet terug te brengen is tot criterium a) of b), maar met een duidelijke impact op schoolse activiteiten.

Jongeren met een spraak- of taalstoornis zijn jongeren zonder een verstandelijke beperking, zoals in type 2, waarvoor, op basis van een multidisciplinair onderzoek door een erkend gespecialiseerd team, met minstens een logopedist, audioloog en neus-, keel- en oorarts, een diagnose ontwikkelingsdysfasie of kinderafasie wordt vastgesteld.

2.5.8. Type 9

Het type 9 richt zich tot jongeren met een autismespectrumstoornis, die geen verstandelijke beperking hebben zoals bepaald in type 2.

Jongeren met een autismespectrumstoornis zijn jongeren bij wie op basis van gespecialiseerde, door een multidisciplinair team aangeleverde diagnostiek, met inbegrip van psychiatrisch onderzoek, een van de volgende problematieken wordt vastgesteld:

- a) de autistische stoornis;
- b) een pervasieve ontwikkelingsstoornis niet-anders-omschreven.

3. Algemene toelatingsvoorwaarden, leeftijdsvoorwaarden en specifieke voorwaarden voor leerlingen uit het buitenland

3.1. Algemene toelatingsvoorwaarden

3.1.1. Het verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs

Een regelmatige leerling van het buitengewoon secundair onderwijs is een leerling die voldoet aan alle toelatingsvoorwaarden en die het leerprogramma dat door de klassenraad voor de leerling individueel bepaald is werkelijk en regelmatig volgt, behoudens in geval van gewettigde afwezigheid.

Vanaf 1/1/2015 is voor inschrijvingen in het buitengewoon secundair onderwijs voor het schooljaar 2015-2016 en de schooljaren nadien een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs, verder in deze tekst "verslag" genoemd, vereist.

Voor leerlingen die tijdens het schooljaar 2014-2015 of daarvoor ingeschreven waren in een school voor buitengewoon onderwijs met een oud inschrijvingsverslag moet er een verslag worden opgesteld in volgende gevallen:

- bij de overstap van (buitengewoon) basisonderwijs naar het buitengewoon secundair onderwijs;
- bij verandering van type en/of opleidingsvorm;
- bij de overstap van het gewoon naar het buitengewoon onderwijs;
- bij de overstap van het buitengewoon naar het gewoon onderwijs (in geval de leerling er een individueel aangepast curriculum zal volgen).

Daarnaast moet steeds een verslag opgesteld worden voor leerlingen die eerder met GON/ondersteuning in het kader van het ondersteuningsmodel het gewoon onderwijs volgden - met een oud inschrijvingsverslag of met een gemotiveerd verslag - en die de overstap zullen maken naar het buitengewoon onderwijs. Voor leerlingen met een inschrijvingsverslag, dat werd opgemaakt in het kader van de vroegere GON-regeling, wordt

het opmaken van een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs niet beschouwd als een attestwijziging. Het verslag kan bijgevolg onmiddellijke ingang hebben.

Het verslag bestaat uit een attest en een protocol ter verantwoording.

3.1.2. Het attest

In het attest is opgenomen:

- 1) De identificatiegegevens van de leerling: voornaam, achternaam, geboortedatum en adres.
- 2) De identificatiegegevens van de ouders: voornaam, achternaam en adres.
- 3) De identificatiegegevens van het een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) dat het attest bij de eerste attestering heeft afgeleverd: naam, adres en instellingsnummer, en voor- en achternaam van de directeur.
- 4) Het type en de opleidingsvorm voor buitengewoon secundair onderwijs bij de eerste attestering (dit kan ook een type zijn van buitengewoon basisonderwijs), met vermelding van de datum van de ondertekening van het attest, de ingangsdatum van het attest en de handtekening van de directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB).
- 5) Het type en de opleidingsvorm voor buitengewoon secundair onderwijs, bij elk van de daaropvolgende attestwijziging, telkens met de vermelding van:
 - de identificatiegegevens van het een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), indien dat een ander CLB is dan hetgeen vermeld is in 3°;
 - de datum van ondertekening van de attestwijziging;
 - de ingangsdatum van de attestwijziging (die alleen betrekking kan hebben op het daaropvolgende schooljaar en niet op een datum tijdens het lopende schooljaar. Bij wijze van uitzondering is een attestwijziging met ingangsdatum in de loop van het schooljaar wel mogelijk als de attestwijziging wordt doorgevoerd om één van de hieronder vermelde redenen en nadat een handelingsgericht diagnostisch traject is doorlopen:
 - een verhuizing van woonplaats van de leerling, die gepaard gaat met het vinden van een meer passend onderwijsaanbod
 - een schoolverandering op initiatief van de ouders, waarbij een overschakeling naar het type basisaanbod of type 9, dit laatste eventueel met inbegrip van een overschakeling naar een andere opleidingsvorm, nodig is
 - na een verblijf in een residentiële setting om medische of psychiatrische redenen of door een plaatsing, waarbij de onderwijsbehoeften zo gewijzigd zijn dat het CLB-team in afstemming met alle partners bepaalt dat een wijziging van type of opleidingsvorm noodzakelijk is
 - de noodzaak aan opname in een residentiële setting (Multifunctionele Centra (MFC), de internaten bij de scholen van het buitengewoon onderwijs van het GO!, de internaten met permanente openstelling (IPO)), of door een plaatsing, waarbij de onderwijsbehoeften zo gewijzigd zijn dat het CLB-team in afstemming met alle partners bepaalt dat een wijziging van type of opleidingsvorm of onderwijsniveau noodzakelijk is
 - de overgang van een leerling met een verlengd verblijf in het buitengewoon basisonderwijs naar een school voor buitengewoon secundair onderwijs die bij de start van het schooljaar volzet was maar intussen een vrije plaats voor inschrijving heeft;
 - de handtekening van de directeur van het een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB).
- 6) De extern bekomen classificerende diagnose (door vermelding van het opsommingsnummer of -letter van het desbetreffende criterium of criteria in artikel 259, §1, 3°, 4°, 6°, 7° of 8°) in geval van een attest voor type 3, 4, 6, 7 of 9.

Voorlopig verslag type 3

In uitzonderlijke situaties van ernstige gedrags- of emotionele problemen kan er dringend nood zijn aan een gepast aanbod in buitengewoon onderwijs type 3, maar staat het nog niet beschikbaar zijn van een psychiatrische diagnose die overgang in de weg.

Een voorlopig verslag type 3 is bedoeld voor leerlingen in het gewoon onderwijs voor wie het handelingsgericht diagnostisch traject is afgerond met een vermoeden van een emotionele of gedragsstoornis en voor wie een aanbod in type 3 nodig is, maar waar een extern bekomen classificerende diagnose ontbreekt (cf. punt 6°). Voorlopig, omdat de diagnose van de gedrags- of emotionele stoornis nog niet is gesteld. Aan alle andere voorwaarden van de opmaak van een verslag, zowel inhoudelijk als procedureel (overleg tussen CLB, school en ouders) moet voldaan zijn.

Een voorlopig verslag, dat steeds in consensus tussen alle partijen wordt opgemaakt, kan voor een leerling gedurende zijn of haar schoolloopbaan slechts eenmalig opgemaakt worden en leidt tot een inschrijving in een school voor buitengewoon onderwijs type 3. Wanneer de psychiatrische diagnose nog niet beschikbaar is bij de start van het daaropvolgende schooljaar, kan het CLB het voorlopig verslag maximaal één schooljaar verlengen. Wanneer het extern diagnostisch traject leidt tot een psychiatrische diagnose van een emotionele of gedragsstoornis, wordt het voorlopig verslag opgeheven en wordt er een verslag type 3 opgesteld dat voldoet aan alle voorwaarden van een verslag type 3.

Wanneer het extern diagnostisch traject niet leidt tot een psychiatrische diagnose van een emotionele of gedragsstoornis, wordt het voorlopig verslag opgeheven. Tenzij de ouders de leerling al inschrijven in een school voor gewoon onderwijs, heeft de leerling het recht om in de school type 3 ingeschreven te blijven tot het einde van het lopende schooljaar.

Een voorlopig verslag dient bijgevolg enkel om ouders in de mogelijkheid te stellen om een inschrijving te bekomen in een school voor buitengewoon onderwijs type 3. Een voorlopig verslag heeft geen impact op inschrijvingsrecht of recht op ondersteuning in scholen voor gewoon onderwijs. Het concept voorlopig verslag is nergens opgenomen in de bepalingen omtrent het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs, enkel voor een toegang tot buitengewoon onderwijs type 3. Een voorlopig verslag kan dan ook enkel dienen voor een inschrijving in een school voor buitengewoon onderwijs type 3 en genereert geen rechten of plichten voor gewoon onderwijs om:

- een afweging te maken van de redelijkheid van de aanpassingen n.a.v. wijzigende noden om vervolgens, na het afleveren van het voorlopig verslag, de inschrijving met het oog op het volgende schooljaar te ontbinden. Dit wil zeggen dat als ouders geen overstap naar buitengewoon onderwijs wensen te maken met het voorlopig verslag, de leerling niet uit de huidige gewone school uitgeschreven kan worden;
- de leerling een individueel aangepast curriculum te laten volgen;
- bij de inschrijving in een andere school voor gewoon onderwijs de inschrijving te behandelen als een inschrijving onder ontbindende voorwaarde met een afweging van de redelijkheid van aanpassingen. De leerling heeft m.a.w. een onverkort recht op inschrijving wanneer hij/zij zich aandient in een andere gewone school.

Indien het handelingsgericht diagnostisch traject leidt tot een diagnose, heft het CLB het voorlopig verslag op en maakt een verslag op. Indien het handelingsgericht diagnostisch traject niet leidt tot een diagnose, heft het CLB het voorlopig verslag op. De leerling behoudt in dat geval wel het recht om in de school type 3 ingeschreven te blijven tot het einde van het schooljaar. Uiteraard kunnen de ouders en de leerling ook beslissen zich in te schrijven in een school voor gewoon onderwijs.

3.1.3. Het protocol

In het protocol is opgenomen:

1) Voor een inschrijving in opleidingsvorm 1, 2 of 3:

- a) dat de fasen van het zorgcontinuüm voor de betreffende leerling werden doorlopen, tenzij de school in uitzonderlijke omstandigheden kan motiveren dat het doorlopen van een bepaalde fase niet relevant is;
- b) dat met toepassing van de principes van handelingsgericht werken de aanpassingen, waaronder remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen die nodig zijn om de leerling binnen een gemeenschappelijk curriculum te blijven meenemen, ofwel disproportioneel, ofwel onvoldoende zijn;
- c) dat de onderwijsbehoeften van de leerling werden omschreven met toepassing van een classificatiesysteem dat wetenschappelijk onderbouwd is en gebaseerd is op een interactionele visie en een sociaal model van handicap;
- d) dat de onderwijsbehoeften van de leerling niet louter toe te schrijven zijn aan een gelijkekansenindicator van de leerling;
- e) welk type en welke opleidingsvorm voor de leerling van toepassing is.

2) Voor een inschrijving in opleidingsvorm 4, met uitzondering van type 5:

- a) dat de fasen van het zorgcontinuüm voor de betreffende leerling werden doorlopen, tenzij de school in uitzonderlijke omstandigheden kan motiveren dat het doorlopen van een bepaalde fase niet relevant is;

- b) dat met toepassing van de principes van handelingsgericht werken de aanpassingen, waaronder remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen, die nodig zijn om de leerling binnen een gemeenschappelijk curriculum te blijven meenemen binnen de context van een gewone school disproportioneel zijn;
 - c) dat de inzet van paramedisch, sociaal, medisch, psychologisch of orthopedagogisch personeel in een gespecialiseerde onderwijsomgeving noodzakelijk is om de onderwijsdoelen te bereiken;
 - d) dat de onderwijsbehoeften van de leerling werden omschreven met toepassing van een classificatiesysteem dat wetenschappelijk onderbouwd is en gebaseerd is op een interactionele visie en een sociaal model van handicap;
 - e) dat de onderwijsbehoeften van de leerling niet louter toe te schrijven zijn aan een gelijkheidsindicator van de leerling;
 - f) welk type voor de leerling van toepassing is.
- 3) **Voor een leerling die overgaat van het buitengewoon basisonderwijs naar het buitengewoon secundair onderwijs of die voor het eerst naar school gaat en wil starten in het buitengewoon secundair onderwijs** moet in afwijking van 1°, a) en b), en 2°, a) en b), worden aangetoond dat de aanpassingen, waaronder remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen, disproportioneel of onvoldoende zullen zijn om de leerling mee te nemen in een gemeenschappelijk curriculum in een school voor gewoon onderwijs.

3.1.4. Het verslag op het moment van de inschrijving

Voor een inschrijving in een school voor buitengewoon onderwijs is het hebben van een verslag een toelatingsvoorwaarde. Enkel voor buitengewoon onderwijs type 3 is hierop een uitzondering met het voorlopig verslag type 3 (zie punt 3.1.2.).

3.1.5. Evaluatie verslag type basisaanbod na de opleidingsfase of opheffing van het verslag opleidingsvorm 3, type basisaanbod na de opleidingsfase

Op het einde van de opleidingsfase wordt een inschrijving in het type basisaanbod buitengewoon onderwijs geëvalueerd door de klassenraad en het CLB. Deze evaluatie kent twee mogelijke uitkomsten. Het CLB informeert de ouders en de leerling op een actieve wijze over de mogelijkheden die zich dan aandienen.

Mogelijkheid 1:

- 1) De klassenraad en het CLB beslissen op basis van de evaluatie, en in overleg met de ouders dat de aanpassingen (waaronder remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen) proportioneel zijn om de leerling een gemeenschappelijk curriculum of een individueel aangepast curriculum te laten volgen in een school voor gewoon onderwijs;
- 2) De school voor buitengewoon onderwijs en het CLB ondersteunen de ouders bij het vinden van een school voor gewoon onderwijs waar de leerling kan worden ingeschreven;
- 3) De betrokken scholen, de CLB's en de ouders maken afspraken met het oog op een vlotte overgang van de leerling van de school voor buitengewoon onderwijs naar de school voor gewoon onderwijs en met het oog op de eventuele ondersteuning vanuit het ondersteuningsmodel (zie omzendbrief NO/2017/02);
- 4) Het CLB heft - naargelang de situatie - het verslag op, maakt een gemotiveerd verslag op of past het bestaande verslag aan op basis van de reële noden van de leerling;
- 5) De leerling ontvangt een studieadvies van de klassenraad van de school voor buitengewoon secundair onderwijs.

Mogelijkheid 2:

- 1) De klassenraad en het CLB beslissen op basis van de evaluatie, en in overleg met de ouders, dat de aanpassingen (waaronder remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen) disproportioneel of onvoldoende zullen zijn om de leerling een gemeenschappelijk curriculum of een individueel aangepast curriculum te laten volgen in een school voor gewoon onderwijs;
- 2) Het CLB motiveert deze beslissing in het verslag;
- 3) De inschrijving in de school voor buitengewoon onderwijs wordt verlengd.

Ouders blijven, in geval van een verlenging van het verslag, ten allen tijde de keuze hebben tussen een verder traject in buitengewoon onderwijs of een overstap naar gewoon onderwijs.

3.1.6. Opheffen van het verslag

Wanneer niet meer voldaan is aan de voorwaarden van een verslag, heft het CLB het verslag op. Het gaat over de voorwaarden waarbij een leerling met redelijke aanpassingen opnieuw binnen het gemeenschappelijk curriculum meegenomen kan worden of dat de onderwijsbehoeften niet meer van die aard zijn dat een verslag vereist blijft en de gewone school via maatregelen in basiszorg, verhoogde zorg of uitbreiding van zorg de ondersteuning aan de leerling kan geven.

Bij opheffing van het verslag kan een leerling niet langer ingeschreven worden als regelmatige leerling in het buitengewoon onderwijs.

Wanneer een leerling die in het buitengewoon onderwijs is ingeschreven, overgaat naar het gewoon onderwijs met ondersteuning in het kader van het ondersteuningsmodel en dus een gemotiveerd verslag krijgt, vervalt het verslag buitengewoon onderwijs automatisch.

3.1.7. Attest type 5

Voor leerlingen die onderwijs van het type 5 volgen is een attest nodig dat afgeleverd wordt door behandelende arts van de medische of psychiatrische voorziening, van het preventorium.

Het attest voor toelating tot buitengewoon onderwijs type 5 bevat onderstaande elementen:

- a) De identificatiegegevens van de leerling: voornaam, achternaam, geboortedatum, adres.
- b) De identificatiegegevens van de ouders: voornaam, achternaam en adres.
- c) De identificatiegegevens van de school voor gewoon of buitengewoon onderwijs waar de leerling ingeschreven is: naam, adres en instellingsnummer, met inbegrip van het studieaanbod dat de leerling er volgt.
- d) De identificatiegegevens van de voorziening waar onderwijs van type 5 aangeboden wordt: naam, adres en instellingsnummer, en voor- en achternaam van de behandelende arts van de medische of psychiatrische voorziening, van het preventorium of van de directeur van de residentiële setting.
- e) De datum van de ondertekening van het attest, de ingangsdatum van het attest en de handtekening van de behandelende arts of directeur, vermeld in punt 4°.
- f) de motivering waarom:
 - a) de medische, psychiatrische of residentiële opvang of begeleiding niet toelaat dat het kind of de jongere voltijds in een school voor gewoon of buitengewoon onderwijs de lessen kan volgen;
 - b) de jongere behoefte heeft aan een individueel of geïndividualiseerd aanbod dat in een residentiële omgeving verstrekt moet worden.

Het attest type 5 is bestemd voor de directeur van de onderwijsinstelling van type 5, ter staving van de inschrijving. Het wordt aan het leerlingdossier toegevoegd.

Als de leerling opnieuw alle onderwijsactiviteiten in een school voor gewoon of buitengewoon onderwijs kan volgen, vervalt het attest voor toelating tot buitengewoon onderwijs type 5.

De type 5 leerling in de ziekenhuisschool blijft ook beschouwd als regelmatige leerling in zijn oorspronkelijke school (van het voltijds gewoon secundair onderwijs of het deeltijds beroepssecundair onderwijs of van het buitengewoon secundair onderwijs). Hij/zij is daarenboven ook regelmatige leerling: ofwel in de type 5 school bij het ziekenhuisschool of bij de residentiële setting, voor periodes van minimum vijf al dan niet opeenvolgende dagen waarin hij per dag gemiddeld ten minste één lestijd onderwijs krijgt; ofwel in de type 5 school bij het preventorium.

3.2. Leeftijdsvoorwaarden

Jongeren kunnen als regelmatige leerling in het buitengewoon secundair onderwijs worden toegelaten op basis van een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs:

- na de zomervakantie van het jaar waarin ze de leeftijd van dertien jaar bereiken;
- of op gemotiveerd advies opgenomen in het verslag na de zomervakantie van het jaar waarin ze de leeftijd van twaalf jaar bereiken;
- of indien ze een getuigschrift basisonderwijs hebben;
- en indien ze hoogstens eenentwintig jaar zijn.

3.2.1. Uitzonderingen op de leeftijdsvoorwaarden

- 1) **Voor de leerlingen of personen met een handicap die van rechtswege toegelaten worden na de leeftijd van eenentwintig jaar, die onder één van de volgende categorieën vallen:**
 - a) een leerling, aangewezen op opleidingsvorm 3 of 4, die nog ten hoogste twee schooljaren nodig heeft na het schooljaar waarin hij de leeftijd van eenentwintig jaar bereikt, voor het behalen van een getuigschrift van opleidingsvorm 3 of het diploma van secundair onderwijs in opleidingsvorm 4 of het getuigschrift van alternerende beroepsopleiding;
 - b) een leerling, aangewezen op opleidingsvorm 1, 2, 3 of 4, die ingevolge ziekte of ongeval in de loop van het gewoon of het buitengewoon secundair onderwijs een handicap of een bijkomende handicap heeft opgelopen als gevolg waarvan zich een ernstige regressie heeft voorgedaan en waarvoor de termijn waarbinnen de studie zal beëindigd zijn duidelijk is aangegeven;
 - c) een persoon met een handicap van meer dan eenentwintig jaar die voor het eerst of opnieuw in het buitengewoon secundair onderwijs wenst ingeschreven te worden, als deze persoon door een ongeval of ziekte hem overkomen in aanmerking kan komen voor een beroepsopleiding of training in compenserende vaardigheden in het buitengewoon secundair onderwijs.
- 2) **Voor de leerlingen van opleidingsvorm 1 en 2 op basis van een klassenraadbepaling, na aanvraag van de ouders (hiermee wordt betrokken personen bedoeld), bij gebrek aan postschoolse opvangmogelijkheden:**

in functie van het behalen van het attest kan de klassenraad een leerling in opleidingsvorm 1 of opleidingsvorm 2, na het schooljaar waarin hij de leeftijd van eenentwintig jaar heeft bereikt telkens voor één schooljaar verder laten genieten van het buitengewoon onderwijs. Ouders vragen deze verlenging schriftelijk aan.

Dit is mogelijk indien deze leerling uit opleidingsvorm 1 of opleidingsvorm 2 nog niet beschikt over een persoonsvolgend budget waarmee de gewenste dagondersteuning effectief is opgestart in het kader van het systeem van de persoonsvolgende financiering voor meerderjarigen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, niettegenstaande een expliciete vraag hiertoe door de ouders en dit blijkt uit de verlengingsaanvraag van de ouders. We willen scholen en ouders aanzetten tijdig een vraag te doen bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, en niet te wachten tot de leerlingen reeds eenentwintig jaar of meer zijn.

Dit is eveneens mogelijk indien er geen plaats is voor deze leerling uit opleidingsvorm 1 of opleidingsvorm 2 in de post-schoolse opvangmogelijkheden op gebied van tewerkstelling, en deze opvang geweigerd is, niettegenstaande een expliciete vraag hiertoe door de ouders en dit blijkt uit de verlengingsaanvraag van de ouders.

Deze verlengingsaanvraag moet **ten laatste op 1 september** van het schooljaar waarop de verlenging van toepassing is voorgelegd worden aan de klassenraad. De klassenraad dient uitspraak te doen over deze aanvraag ten laatste op 15 september van het schooljaar waarop de verlenging van toepassing is. In functie van de motivering van de aanvraag tot verlening kunnen ouders gebruik maken van een attest dat ter beschikking wordt gesteld door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Dit attest is te downloaden via mijnvaph.be.

Opgelet! Het attest toont enkel dat de aanvraag bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap werd opgestart én dat er nog geen budget ter beschikking is gesteld. Het attest geeft m.a.w. geen informatie over de toekenning van de gewenste dagondersteuning.

Een klassenraad kan deze verlengingsaanvraag ofwel accepteren ofwel weigeren. Een klassenraad kan ook beslissen om nooit verlengingen toe te staan. Als dit het geval is, neemt de school dat op in het schoolreglement.

De klassenraad kan bij de eventuele toekenning van een verlenging ofwel voorrang geven aan de leerlingen met een eerste aanvraag voor verlenging op leerlingen met een tweede of een nog verdere verlengingsaanvraag ofwel voorrang geven aan leerlingen met een context die meer ondersteuning noodzaakt boven leerlingen die een context hebben die minder ondersteuning noodzaakt.

Leerlingen waarover de klassenraad een positieve beslissing neemt, voldoen aan de toelatingsvoorwaarden inzake leeftijd, leerlingen waarover een negatieve beslissing wordt genomen, voldoen niet aan deze voorwaarden.

Het is belangrijk dat u ouders informeert over het belang van een tijdige aanvraag bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, dit is mogelijk vanaf 17 jaar.

Een leerling voor wie de gewenste dagondersteuning in het kader van het systeem van de persoonsvolgende financiering voor meerderjarigen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap effectief opgestart is, komt niet in aanmerking voor verlengingen. Als de verlenging al aangevangen was voor de gewenste ondersteuning kon opstarten, kan de leerling ook verder ingeschreven blijven en zijn schooljaar afwerken, na de opstart van de gewenste ondersteuning, als de ouders beoordelen dat het haalbaar is.

3.3. Specifieke voorwaarden voor leerlingen uit een onderwijssysteem dat niet valt onder de Vlaamse regelgeving

De leerling die rechtstreeks overkomt uit een school die niet valt onder de Vlaamse regelgeving (buitenlandse school, Frans- of Duitstalige school in België) of uit een onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers, kan enkel worden toegelaten onder de volgende voorwaarde: gunstige beslissing van de klassenraad, waarin alle leraars van het betrokken structuuronderdeel of een administratieve groep zijn opgenomen. De beslissing van de klassenraad wordt genomen uiterlijk 25 lesdagen na aanvang van de regelmatige lesbijwoning (= te rekenen vanaf de eerstvolgende lesdag die volgt op de inschrijving van de leerling in het betrokken structuuronderdeel).

Aandacht: deze toelatingsmogelijkheid heeft volgende implicaties:

zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#3-3>

4. Het schoolreglement en de communicatieplicht m.b.t. de modernisering van het secundair onderwijs

Elk schoolbestuur (behalve het schoolbestuur van de ziekenhuisschool) dient binnen het raam van een geïnstitutionaliseerde rechtspositie van de leerling een schoolreglement op te maken voor elk van haar scholen. Dit reglement zal alleszins worden opgebouwd uit het studiereglement, het ordereglement en het tuchtreglement. Het schoolreglement, evenals trouwens het pedagogisch project van de school, eerbiedigt de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder.

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#4>

5. Schending van leefregels

Niettegenstaande leerlingen verondersteld worden duidelijk op de hoogte te zijn van de regels waaraan ze zich dienen te houden bij elke les- of gelijkgestelde onderwijsactiviteit, is regelschending niet uitgesloten. Op dergelijke situaties moet de school adequaat kunnen reageren door ten aanzien van de leerling in kwestie een gepaste maatregel te nemen, die tevens een signaalfunctie heeft naar de andere leerlingen. Die maatregelen kunnen zeer divers zijn en spreiden zich over een continuüm van minimaal naar maximaal ingrijpend, waarbij maximaal betekent "definitieve uitsluiting".

Het begrip "ordemaatregel" wordt, zoals blijkt, niet langer gebruikt. Er is nog enkel sprake van "maatregelen bij schending van leefregels", waarvan er slechts twee het statuut "tuchtmaatregel" dragen, nl. de tijdelijke en de definitieve uitsluiting.

5.1. Maatregelen andere dan tuchtmaatregelen

Indien de handelingen van de leerling de leefregels schenden doch zonder een gevaar of ernstige belemmering te vormen voor het normale onderwijsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van de schoolbevolking of van personen waarmee de leerling in het kader van stage of andere vormen van werkplekleren in contact komt, kunnen er maatregelen volgen die aan de leerling bepaalde voorzieningen ontzeggen of bepaalde verplichtingen opleggen. Dit mag in een contractvorm worden gegoten. De school zal hier zelf een concrete invulling aan geven, maar blijft een verplichting tot opvang van de leerling hebben.

5.2. Tuchtmaatregelen

Indien de handelingen van de leerling de leefregels dermate schenden dat ze een gevaar of ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van de schoolbevolking of van personen waarmee de leerling in het kader van stage of andere vormen van werkplekleren in contact komt, dan is een tuchtmaatregel toegelaten. Bij tuchtmaatregelen moet met diverse modaliteiten en voorwaarden worden rekening gehouden.

Meer info vind je op <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#5-2>.

6. Leerlingengegevens

Elke school verzamelt een waaier aan leerlingengegevens, zoals bv. beslissingen en adviezen van de klassenraad, bijzondere remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen, keuze van levensbeschouwelijk vak.

Het decreet van 4 april 2014 houdende diverse maatregelen betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs en betreffende participatie op school bepaalt de regels voor gegevensoverdracht, en inzage-, toelichtings- en kopierecht.

6.1. Gevensoverdracht tussen scholen bij schoolverandering

Wanneer een leerling van onderwijsinstelling verandert, vindt er een overdracht van leerlingengegevens tussen de betrokken onderwijsinstellingen plaats. Deze overdracht is gebonden aan een aantal strikte voorwaarden:

- 1) de gegevens hebben uitsluitend betrekking op de onderwijsloopbaan van een specifieke leerling;
- 2) de overdracht gebeurt uitsluitend in het belang van de leerling op wie de onderwijsloopbaan betrekking heeft;
- 3) tenzij de regelgeving de overdracht verplicht stelt, mag de overdracht niet gebeuren als de betrokken personen er zich expliciet tegen verzetten, nadat ze - op hun verzoek - de gegevens hebben ingezien.
Verplichte overdracht is er in volgende gevallen:
 - a) het aantal problematische afwezigheden;
 - b) de toegekende attestering;
 - c) een kopie van het verslag of gemotiveerd verslag (opgemaakt door het CLB).

Via het schoolreglement zijn de leerling en de betrokken personen op de hoogte van het automatisme van deze gegevensoverdracht bij schoolverandering. De school moet m.a.w. voor een overdracht van leerlingengegevens niet de toestemming van de betrokken personen vragen; het zijn daarentegen de betrokken personen die het initiatief tot niet-overdracht moeten nemen.

Een tuchtdossier en tuchtmaatregelen zijn nooit overdraagbaar tussen scholen.

6.2. Inzage-, toelichtings- en kopierecht

De betrokken leerling en de betrokken personen hebben recht op inzage in en recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, zoals bv. evaluatiegegevens, die de school verzamelt. Een toelichting bij de inzage kan immers voor meer duiding bij de gegevens zorgen, eventuele vragen ter verduidelijking kunnen op die manier extra aandacht krijgen.

Als bepaalde gegevens ook een of meer andere leerlingen betreffen en volledige inzage door de betrokken leerling en de betrokken personen afbreuk zou doen aan het recht van die andere leerling(en) op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, kunnen de betrokken leerling en de betrokken personen alleen via een gesprek, gedeeltelijke inzage of rapportage toegang krijgen tot deze gegevens.

Pas na gebruikmaking van het inzage- en toelichtingsrecht kunnen de betrokken leerling of de betrokken personen kopierecht uitoefenen. De school dient hen een kopie te bezorgen, eventueel tegen een vergoeding waarvan de grootteorde is voorzien in het onderdeel "financiële bijdrageregeling" van het schoolreglement. Elke kopie moet persoonlijk en vertrouwelijk worden behandeld en mag uitsluitend worden gebruikt in functie van de onderwijsloopbaan van de leerling.

Het schoolreglement moet vanaf het schooljaar 2014-2015 de voorwaarden expliciteren waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen dit inzage, toelichtings- en kopierecht kunnen uitoefenen.

7. De klassenraad en klassendirectie

7.1. De klassenraad

De "klassenraad" is een orgaan dat als een emanatie van het schoolbestuur optreedt. De klassenraad beschikt over een discretionaire bevoegdheid, wat niet belet dat het schoolbestuur de krijtlijnen kan vastleggen waarin de klassenraad, zoals geïnstalleerd door het schoolbestuur, moet werken. Het schoolbestuur draagt immers de juridische verantwoordelijkheid voor het onderwijs (met inbegrip van klassenraadsbeslissingen), is werkgever van het schoolpersoneel en heeft de erkenning van de overheid gekregen. Elke klassenraad oefent m.a.w. zijn bevoegdheden uit binnen het kader dat desgevallend door het schoolbestuur is uitgetekend.

De klassenraad, bijgestaan door het CLB, heeft als opdracht:

zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#7-1>

7.2. De klassendirectie

7.2.1. Het personeelslid dat belast is met de klassendirectie is het lid van het onderwijzend personeel dat instaat voor de coördinatie van de opvoedingsactiviteiten uitgewerkt binnen het door de klassenraad bepaald handelingsplan van een leerlingengroep. Dit personeelslid fungeert als secretaris van de klassenraad.

Dit secretariaat omvat o.m.:

- 1) het bijhouden van het individueel dossier van de leerlingen van zijn pedagogische eenheid;
- 2) het opmaken van de notulen van de vergadering.

7.2.2. Het individueel dossier van de leerlingen omvat o.m.:

- 1) het attest en het verslag (niet het inschrijvingsverslag);
- 2) de gegevens verstrekt door het CLB;
- 3) de gegevens verstrekt door de verschillende categorieën van de personeelsleden verbonden aan de school;
- 4) gegevens verstrekt door vroeger bezochte scholen;
- 5) de concreet opgestelde handelingsplannen, de evaluatie en de regelmatige bijsturing van deze handelingsplannen;
- 6) de adviezen en beslissingen van de klassenraad;
- 7) alle relevante informatie om tot een goede beeldvorming te komen met het oog op het individueel handelingsplan.

De gegevens van het individueel dossier zijn vertrouwelijk. De leden van de klassenraad, de personeelsleden gelast met de permanente begeleiding van de leerlingen en de leden van de inspectie en de verificatiedienst kunnen kennisnemen van dit dossier. Zij zijn door het ambtsgeheim (voor leraren, inspectie en verificatie) of het beroepsgeheim (voor personeelsleden van de CLB's) gebonden. De betrokken personen hebben recht op inzage, toelichting en kopie met betrekking tot de eigen leerlingengegevens. Het schoolreglement moet vanaf het schooljaar 2014-2015 de voorwaarden expliciteren waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen dit inzage, toelichtings- en kopierecht kunnen uitoefenen.

7.2.3. De bepalingen mbt de berekening en aanwending van de uren klassendirectie vindt u terug in: [SO/2011/01 \(buso\)](#).

8. De benaming van structuuronderdelen en de indeling in pedagogische eenheden

8.1 Benaming van structuuronderdelen

De decreetgever heeft expliciet bepaald dat tenminste de officiële benamingen van structuuronderdelen in opleidingsvorm 1, 2, 3 en 4, zoals opgenomen in de omzendbrief [SO/2011/01\(buso\)](#) in de bijlagen 1 tot en met 3, moeten worden gebruikt bij elke communicatie en informatieverstrekking naar ouders, leerlingen, personeel en derden. Alleen op deze wijze ontstaat in het Vlaams onderwijslandschap een transparant overzicht van het opleidingsaanbod en wordt uniform geregeld welke vlag welke lading dekt. Bij manifeste overtreding van deze decretale bepaling kan een financiële sanctie volgen in de zin van een gedeeltelijke inhouding of terugvordering op het werkingsbudget, berekend voor de school waar de overtreding wordt vastgesteld.

8.2. De pedagogische eenheden

De pedagogische eenheid kan bestaan uit leerlingen die zowel tot eenzelfde als tot verschillende types behoren. Deze leerlingen worden in een pedagogische eenheid tijdelijk of bestendig gegroepeerd met het oog op het verstrekken van opvoeding en onderwijs aangepast aan hun opvoedingsbehoeften.

De indeling van de leerlingen in pedagogische eenheden behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de klassenraden, bijgestaan door het CLB. De criteria die daarbij gehanteerd worden zijn afhankelijk van de pedagogische opties van het schoolbestuur, die hierbij over een volledige keuzevrijheid beschikt.

8.3. Pedagogische vrijheid

Rekening houdend met de vrijheid, die het schoolbestuur inzake de pedagogische methode bezit, wordt onder dit punt slechts informatie en geen richtlijn verstrekt.

De criteria die kunnen gebruikt worden om de leerlingen in pedagogische eenheden in te delen zijn bv. de door de leerling gemaakte vordering inzake taal, rekenen, zelfredzaamheid, communicatie, motorische mogelijkheden, de chronologische leeftijd, het mentale ontwikkelingsniveau, ...

De leerlingen kunnen naargelang de opvoedkundige activiteit, het leervak of het onderdeel hiervan in verschillende pedagogische eenheden worden ingedeeld.

Een leerling kan uiteraard ook deel uitmaken van verschillende pedagogische eenheden.

De pedagogische eenheden kunnen samengesteld worden voor de duur van het schooljaar of voor een gedeelte ervan. In dat laatste geval wordt de samenstelling van de pedagogische eenheid periodiek door de klassenraad herzien.

8.4. Regels voor de vorming van de pedagogische eenheden in de opleidingsvormen 1, 2 en 3

In het buitengewoon secundair onderwijs kunnen de pedagogische eenheden zowel afzonderlijk voor één type als gezamenlijk voor verschillende types van buitengewoon onderwijs georganiseerd worden.

Behoudens geval van overmacht is het maximumaantal leerlingen in een pedagogische eenheid beperkt tot tweemaal het richtgetal. Worden binnen eenzelfde pedagogische eenheid verschillende types georganiseerd, dan geldt het hoogste richtgetal.

9. (Geïntegreerde) Algemene en Sociale Vorming (GASV)

In sommige structuuronderdelen van het gewoon secundair onderwijs en opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs kunnen bepaalde vakken vervangen worden door het Project Algemene Vakken (PAV). Deze werkvorm kan ook zinvol zijn voor de andere opleidingsvormen van het buitengewoon secundair onderwijs. Scholen kunnen kiezen of ze algemene en sociale vorming aanbieden via verschillende afzonderlijke vakken, of geïntegreerd, waarbij men zich telkens baseert op de ontwikkelingsdoelen van de betreffende opleidingsvorm.

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#9>

10. Extramuros activiteiten, stage in groep en lesbijwoning in een andere school

10.1. Extramuros activiteiten

10.1.1. Extramuros activiteiten worden in twee categorieën onderverdeeld: Enerzijds kan het gaan om lessen in een andere vormingsinstelling die geen school is, observatieactiviteiten en bedrijfsbezoeken. Anderzijds zijn extramuros activiteiten ook alle binnen- of buitenlandse schooluitstappen of daaraan verwante activiteiten.

10.1.2. Deze extramuros activiteiten worden niet met stages gelijkgesteld.

10.1.3. De voorwaarden waaraan deze activiteiten moeten voldoen vindt u terug in de omzendbrief [SO/2004/06](#).

Gemeenschappelijk is dat alle extramuros activiteiten door de schoolpolis moeten zijn gedekt.

10.2. Stage in groep

10.2.1. In opleidingsvorm 1, 2, 3 en 4 bestaat de mogelijkheid om stage in groep te organiseren. De bepalingen met betrekking tot leerlingenstages in groep zijn opgenomen in de omzendbrief [SO/2016/01 \(BuSO\)](#).

10.2.2. De mogelijkheid om bepaalde vaardigheden en/of trainingen aan te bieden in een werkplek ontheft de school niet van de verplichting voor elke opleiding over de minimale basisuitrusting te beschikken.

10.3. Lesbijwoning in een andere school in/of een andere opleiding

Leerlingen van het buitengewoon secundair onderwijs kunnen de les bijwonen in een school van het gewoon secundair onderwijs, in een andere school van het buitengewoon secundair onderwijs, of in een andere opleiding in dezelfde school voor buitengewoon secundair onderwijs (niet voor opleidingsvorm 4).

- Lesbijwoning in het gewoon secundair onderwijs kan jaar na jaar verlengd worden;
- Voor lesbijwoning in een andere of dezelfde school van het buitengewoon secundair onderwijs kan dit niet; dit kan slechts één schooljaar en is bedoeld om de leerling kennis te laten maken met een andere school, opleidingsvorm, type of opleiding (3 laatste mogelijkheden enkel voor ov1, 2 en 3) . Als deze leerling bevalt, kan de leerling erna best overgaan naar de andere school, opleidingsvorm, type of

opleiding, en kan eventueel het verslag worden gewijzigd door het CLB om dergelijke overgang mogelijk te maken.

In de onderstaande paragrafen wordt er dieper ingegaan op de verschillende manieren van lesbijwoning in een andere school.

10.3.1. Door leerlingen van opleidingsvorm 1, 2, 3 en 4 in een school voor voltijds gewoon secundair onderwijs voor maximaal de helft van de wekelijkse lesuren

De mogelijkheid wordt voorzien dat enkele leerlingen of zelfs alle leerlingen van een klasgroep van het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 1, 2, 3 of 4 gedurende een deel of het geheel van het schooljaar bepaalde lessen volgen in een andere school voor voltijds gewoon secundair onderwijs.

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#10-3-1>

10.3.2. Lesbijwoning in een andere school van het buitengewoon secundair onderwijs in een andere administratieve groep (opleidingsvorm 1, 2 en 3) en dezelfde administratieve groep (opleidingsvorm 4)

De mogelijkheid wordt voorzien dat voor leerlingen van een klasgroep van het buitengewoon secundair onderwijs een deel van de vorming van de opleidingsvorm en in voorkomend geval ook opleiding of studierichting waarin de leerling is ingeschreven, wordt verstrekt door leraars van een andere school voor buitengewoon secundair onderwijs dan de school waarin de leerling is ingeschreven en dit op een vestigingsplaats van die andere school.

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#10-3-2>

10.3.3. Lesbijwoning in de eigen school van het buitengewoon secundair onderwijs in een andere administratieve groep (opleidingsvorm 1, 2 en 3)

De mogelijkheid wordt voorzien dat leerlingen van een klasgroep van het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 1, 2 of 3 een deel van de vorming van de opleidingsvorm en in voorkomend geval ook opleiding waarin de leerling is ingeschreven, wordt verstrekt door leraars van de eigen school voor buitengewoon secundair onderwijs in een andere administratieve groep, dan die waarin de leerling is ingeschreven. Met andere woorden: voor deze leerlingen is het ook toegelaten om in een andere opleidingsvorm en type in de eigen school van buitengewoon secundair onderwijs de lessen bij te wonen.

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#10-3-3>

11. Structuur en organisatie van opleidingsvorm 1

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#11>

12. Structuur en organisatie van opleidingsvorm 2

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#12>

13. Structuur en organisatie opleidingsvorm 3

13.1. Structuur

Opleidingsvorm 3 omvat 4 fases:

- het observatiejaar;
- de opleidingsfase;
- de kwalificatiefase;
- de facultatieve integratiefase.

13.2. Opleidingen

13.2.1. Voor de modernisering (uitdooftscenario)

Door de modernisering van het secundair onderwijs zullen de 28 bestaande opleidingen van de huidige opleidingsstructuur in de komende jaren uitdovend georganiseerd worden. Onderstaand schema geeft aan in welke fases en leerjaren van die fases de huidige opleidingen nog georganiseerd kunnen worden:

- in 2020-2021: in het eerste en het tweede leerjaar van de opleidingsfase, in het eerste en het tweede leerjaar van de kwalificatiefase en in de integratiefase;

- in 2021-2022: in het tweede leerjaar van de opleidingsfase, in het eerste en het tweede leerjaar van de kwalificatiefase en in de integratiefase;
- in 2022-2023: in het eerste en het tweede leerjaar van de kwalificatiefase en in de integratiefase;
- in 2023-2024: in het tweede leerjaar van de kwalificatiefase en in de integratiefase;
- in 2024-2025: in de integratiefase.

De 28 bestaande opleidingen zijn:

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#13-2-1>

13.2.2. Vanaf de modernisering

Vanaf het schooljaar 2020-2021 wordt het opleidingsaanbod van opleidingsvorm 3 geleidelijk aan gemoderniseerd, conform de matrix secundair onderwijs. In de opleidingsfase, de kwalificatiefase en de facultatieve integratiefase worden opleidingen onderscheiden, die als finaliteit arbeidsmarkt hebben. Die opleidingen worden geordend in een matrix op basis van studiedomeinen. In de matrix zijn er 8 studiedomeinen, waarvan onderstaande 5 voorkomen in opleidingsvorm 3:

- stem
- land- en tuinbouw
- economie en organisatie
- maatschappij en welzijn
- voeding en horeca

De lijst van opleidingen die kunnen ingericht worden in opleidingsvorm 3 wordt bepaald in de matrix en vindt u terug in **bijlage 15** bij deze omzendbrief. Scholen moeten voor elke fase de opleidingen uit de matrix aanbieden, en kunnen zich niet baseren op de studiedomeinen om zelf opleidingen samen te stellen of inhouden vast te leggen. Er zijn andere opleidingen voor de opleidingsfase enerzijds en voor de kwalificatiefase/integratiefase anderzijds. **De concordantietabel van de oude naar de nieuwe opleidingen, vindt u in bijlage 16.**

Met de modernisering wordt ook het concept van de **logische vervolgopleidingen** over de fases heen enigszins aangepast **(bijlage 17 die binnenkort wordt toegevoegd, geeft deze logische vervolgopleidingen weer)**. De observatiefase blijft een breed oriënterende fase naar de verschillende opleidingen in de opleidingsfase die in de school worden aangeboden. In de opleidingsfase kiest de leerling één van **13** bredere basisopleidingen, waar telkens meerdere beroepen onder vallen. Dit zijn de **13** bredere basisopleidingen in de opleidingsfase:

- Basis bakkerij
- Basis bouw
- Basis confectie en textielverzorging
- Basis groenvoorziening en -decoratie
- Basis haarverzorging
- Basis horeca
- Basis hout
- Basis logistiek onderhoud
- **Basis metaal**
- **Basis mobiliteit**
- Basis organisatie en logistiek
- Basis schilderen en **behangen**
- Basis slagerij

In bijlage 18 (deze wordt binnenkort toegevoegd) zijn de opleidingsprofielen van deze opleidingen opgenomen.

De opleidingen in de kwalificatie- en integratiefase zijn specialiserend en leren de leerling een concreet beroep aan. **De inhoud van de opleidingen moet nog verder bepaald worden en zal in deze omzendbrief opgenomen worden, nadat deze is vastgelegd.**

De modernisering van het secundair onderwijs zal in opleidingsvorm 3 progressief verlopen, leerjaar na leerjaar te beginnen met de observatiefase.

- 2020-2021: observatiefase;
- 2021-2022: observatiefase en eerste leerjaar opleidingsfase;

- 2022-2023: observatiefase, eerste leerjaar opleidingsfase en tweede leerjaar opleidingsfase;
- 2023-2024: observatiefase, eerste leerjaar opleidingsfase, tweede leerjaar opleidingsfase en eerste leerjaar kwalificatiefase;
- 2024-2025: observatiefase, eerste leerjaar opleidingsfase, tweede leerjaar opleidingsfase, eerste leerjaar kwalificatiefase en tweede leerjaar kwalificatiefase: 2025-2026: observatiefase, eerste leerjaar opleidingsfase, tweede leerjaar opleidingsfase, eerste leerjaar kwalificatiefase en integratiefase

De modernisering zal zodoende volledig zijn geïmplementeerd in het schooljaar- 2025-2026 als de integratiefase aan bod is gekomen.

Uiterlijk om de vijf schooljaren vanaf het derde schooljaar van de progressieve uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs worden alle opleidingen gescreend op hun actualiteitswaarde en worden zo nodig bijsturingen doorgevoerd. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure voor die screening en bijsturing.

13.3. Organisatie

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#13-3>

13.4. Minimumlessentabel

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#13-4>

13.5. Samenstellingen in pedagogische eenheden

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#13-5>

13.6. Schoolloopbaan

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#13-6>

13.7. Studieadvies op het einde van de opleidingsfase

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#13-7>

13.8. Studiebekrachtiging in de kwalificatiefase

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#13-8>

13.9. Activiteitentabellen

De scholen dienen de activiteitentabellen (model zie bijlage nr. 14) ter beschikking van de inspectie op de school te houden. Hierop worden met inachtneming van de minimumlessentabel de uren vermeld die besteed worden aan asv en bgv. Deze documenten moeten steeds de reële situatie weergeven en wanneer nodig worden geactualiseerd.

14. Structuur en organisatie van opleidingsvorm 4

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309#14>

15. De opmaak, overhandiging en het vervangen van studiebewijzen in alle opleidingsvormen

15.1. Het invullen van de studiebewijzen

Het invullen van de studiebewijzen moet volledig in overeenstemming zijn met de gegevens vermeld op het proces-verbaal van de beslissingen van de klassenraad.

Noch het gebruik van een datumstempel, noch verbeteringen, herschikkingen of schrappingen (tenzij andersluidende richtlijn) van teksten of tekstgedeelten, is toegelaten!

Met uitzondering van de oriënteringsattesten waarop ze verplicht dient aangebracht, mogen de studiebewijzen de volgende informatie niet bevatten: het instellingsnummer, de administratieve groep, het stamnummer van de leerling.

Behoudens de directeur kan elke gemandateerde van het schoolbestuur met de ondertekening van de studiebewijzen worden belast. In voorkomend geval worden in het model van het betrokken studiebewijs enerzijds de woorden "directeur van de bovenvermelde school" vervangen door de woorden "gemandateerde van het schoolbestuur van de bovenvermelde school" en anderzijds, onderaan, de woorden "De directeur" vervangen door de woorden "De gemandateerde van het schoolbestuur".

Ondertekening van de studiebewijzen gebeurt handgeschreven en niet gescand, via stempel of eender ander procedé.

De door de onderwijsinrichters afgeleverde studiebewijzen zijn van rechtswege geldend, wat betekent dat ze niet ter goedkeuring aan de overheid worden voorgelegd. Het recht om deze studiebewijzen af te leveren vloeit voort uit de erkenning van de school. Deze erkenning vereist het voldoen aan een reeks voorwaarden die vastgelegd zijn in de schoolpactwet van 29 mei 1959. Indien aan deze voorwaarden niet meer wordt voldaan, kan de Vlaamse regering, op voorstel van een college van onderwijsinspecteurs, de erkenning van een school of een onderdeel ervan, al dan niet geleidelijk opheffen.

Elke materiële fout in de vorm van ten onrechte uitreiking van een studiebewijs waardoor de rechten van de leerling worden geschonden (bv. toekenning van een oriënteringsattest C aan een geslaagde leerling in opleidingsvorm 4), moet door het schoolbestuur worden hersteld. Het initiatiefrecht tot herstel van die fout, dat te allen tijde kan worden uitgeoefend, ligt zowel bij het schoolbestuur als bij de leerling.

Elke materiële fout in de vorm van ten onrechte uitreiking van een studiebewijs waardoor aan de leerling meer rechten worden toegekend dan de rechten die voortvloeien uit de beslissing van de klassenraad of de kwalificatiecommissie, kan door het schoolbestuur worden hersteld uiterlijk dertig dagen na de uitreiking ervan. Een herstel is evenwel niet mogelijk indien de leerling kan aantonen dat binnen die dertig dagen rechtsgevolgen zijn ontstaan (bv. ingevolge het sluiten van een arbeidsovereenkomst) die bij intrekking van het studiebewijs schade zou veroorzaken in hoofde van die leerling.

15.2. Het drukwerk van de studiebewijzen

De scholen dienen zelf in te staan voor het drukwerk van de noodzakelijk geachte voorraad exemplaren van studiebewijzen.

Hierbij mag een beroep worden gedaan op derden en/of gebruik worden gemaakt van een computerprocédé, voor zover uiteraard de tekst, de lay-out en het formaat = A4 (nl. 210 x 297 mm, in verticale zin te drukken) van de modellen in kwestie worden gerespecteerd.

15.3. Het overhandigen van de studiebewijzen

Alle uitgereikte studiebewijzen, met uitzondering van de oriënteringsattesten in opleidingsvorm 4, worden steeds onmiddellijk aan de betrokken personen overhandigd. Dit impliceert onder meer dat het niet toegelaten is om studiebewijzen in te houden tot op het ogenblik dat de betrokken personen hun eventuele financiële verplichtingen ten aanzien van de school hebben voldaan.

De oriënteringsattesten in opleidingsvorm 4 worden in de school bewaard tot de leerling de school verlaat; dan worden ze onmiddellijk overgemaakt aan de betrokken personen of aan een andere school waar de leerling zich inschrijft en die er bij de eerste school om verzoekt.

15.4. Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap voor het voltijds secundair onderwijs

Ook via het afleggen van proeven voor de examencommissie van de Vlaamse gemeenschap, kunnen bepaalde studiebewijzen van het voltijds secundair onderwijs worden verworven.

15.5. Vervanging van verloren of vernietigde studiebewijzen

In geval, naar verklaring, authentieke studiebewijzen werden verloren of vernietigd, dan dient de volgende procedure toegepast:

- 1) voor zover het gehomologeerde studiebewijzen betreft: een uittreksel uit het notulenboek dient aangevraagd bij AGODI, met vermelding van alle essentiële gegevens (betrokken school, schooljaar, leerjaar/opleidingsvorm) (bij opleidingsvorm 4: onderwijsvorm/ afdeling of studierichting - bij opleidingsvorm 3: afdeling);
- 2) voor zover het studiebewijzen betreft uitgereikt door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap: contact dient opgenomen met het secretariaat van voornoemde commissie;
- 3) voor zover het studiebewijzen betreft goedgekeurd door de overheid: de school zal een vervangend document opstellen naar het door AGODI voorgeschreven en aldaar te verkrijgen model. Vervolgens zal het samen met het destijds afgestempeld proces-verbaal van de eindbeslissingen ter goedkeuring aan het AGODI worden overgemaakt;

- 4) voor zover het door de scholen afgeleverde en van rechtswege geldende studiebewijzen betreft: de school zal een vervangend document opstellen naar het door AGODI voorgeschreven en aldaar te verkrijgen model. Voor het overige is ook dit document van rechtswege geldend.

In elk van die gevallen zal het nieuwe attest de datum van uitreiking van het authentiek studiebewijs vermelden.

Personen die in toepassing van de wetgeving betreffende de toekenning van namen en voornamen een wijziging van hun naam of voornaam hebben verkregen, kunnen bij de school waar ze hun authentiek studiebewijs hebben behaald of bij AGODI een verzoek indienen om dat studiebewijs te laten vervangen door een studiebewijs met hun nieuwe naam of voornaam. Bij de aanvraag moet het oorspronkelijk behaalde studiebewijs worden ingeleverd en moeten officiële stukken worden gevoegd die de naamswijziging aantonen. Indien het verzoek tot vervanging wordt gericht aan de school, dan zal die school AGODI contacteren met betrekking tot de te volgen werkwijze.

Meer info en bijlagen: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14309>